

بخش مالی و صنعت بانکداری

در معرض قانونگذاری

اشعار

فروشنده در برابر استهزای خریداران و در مقام توجیه گفت: باور کنید که شمشیر هندی بود، اما سنگ از شمشیر هندی تر بود!

در سال گذشته، دستگاه‌های اجرایی و قانونگذاری هم به فکر خرد کردن سنگ‌های فراراه بانکداری بوده‌اند و به ارزیابی طرح‌ها و لوایح پرداخته‌اند که برخی تصویب شده، برخی در حال تصویب است و برخی هم از دستور کار خارج شده است. اما به نظر می‌رسد که برخی از سنگ‌های موجود بر سر راه از شمشیرها هندی‌ترند و در نتیجه، مشکلات همچنان باقی مانده‌اند.

اینک به برخی از راهکارهای قانونی مزبور اشاره می‌کنیم و بعد هم اگر عمری باقی بود، مرنوشت این لوایح و طرح‌ها را در سال جدید پیگیری خواهیم کرد.

بانک و اقتصاد

فروشنده‌ای در بازار مکاره بغداد ایستاده بود و برای فروش یک شمشیر تبلیغات می‌کرد و از جمله می‌گفت: این شمشیر هندی است! این شمشیر هندی است!

گروهی از جوانان در اطرافش جمع شدند و از خصوصیات آن شمشیر پرسیدند. فروشنده توضیح داد: این شمشیر، یک شمشیر هندی است، و شمشیر هندی چنان محکم و برنده است که حتی سنگ را هم به دو نیم می‌کند. جوانان گفتند: خریداریم، اما به شرط آزمایش.

پس سنگی را که در ساحل دجله افتاده بود، نشان دادند و گفتند: این سنگ را با شمشیر دو نیمه کن تا شمشیر را بخریم. فروشنده هم با نهایت اراده و شوق و دقت و قدرت شمشیر را به سنگ کوبید، اما به جای این که سنگ دو نیمه شود، شمشیر از میان شکست و...

○ هدف از تاسیس

صندوق ضمانت سپرده‌ها در تحت نظر بانک مرکزی، همانا تضمین سپرده‌های ریالی و ارزی اشخاص حقیقی و حقوقی در نزد بانک‌ها و موسسات اعتباری و مالی است.

صندوقی برای تضمین سپرده‌های بانکی

دارای مجوز و ایجاد رقابت سالم و یکسان در ارائه خدمات بانکی به سپرده‌گذاران.

بنا به گزارش‌های منتشره، در پیش‌نویس این لایحه تصریح شده بود که صندوق ضمانت سپرده‌های بانکی و موسسات مالی و اعتباری، به عنوان یک موسسه مستقل تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت خواهد کرد و می‌تواند علاوه بر سپرده‌های ریالی، سپرده‌های ارزی را هم تضمین کند. در یکی دیگر از مواد این لایحه آمده بود: کلیه بانک‌ها و

وزارت امور اقتصادی و دارایی که در سال‌های اخیر به‌عنوان یکی از فعالترین وزارتخانه‌ها شناخته شده است، پیش‌نویس لایحه‌ای را تهیه کرد برای تاسیس "صندوق ضمانت سپرده‌های بانکی و موسسات مالی و اعتباری کشور". هدف از تاسیس این صندوق، تضمین سپرده‌های تودیع‌شده در کلیه بانک‌های فعال بود، به علاوه بسترسازی بیشتر برای جذب منابع مالی و سرمایه‌ای به بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری

حبیبه آمد، حبیبه آمد...

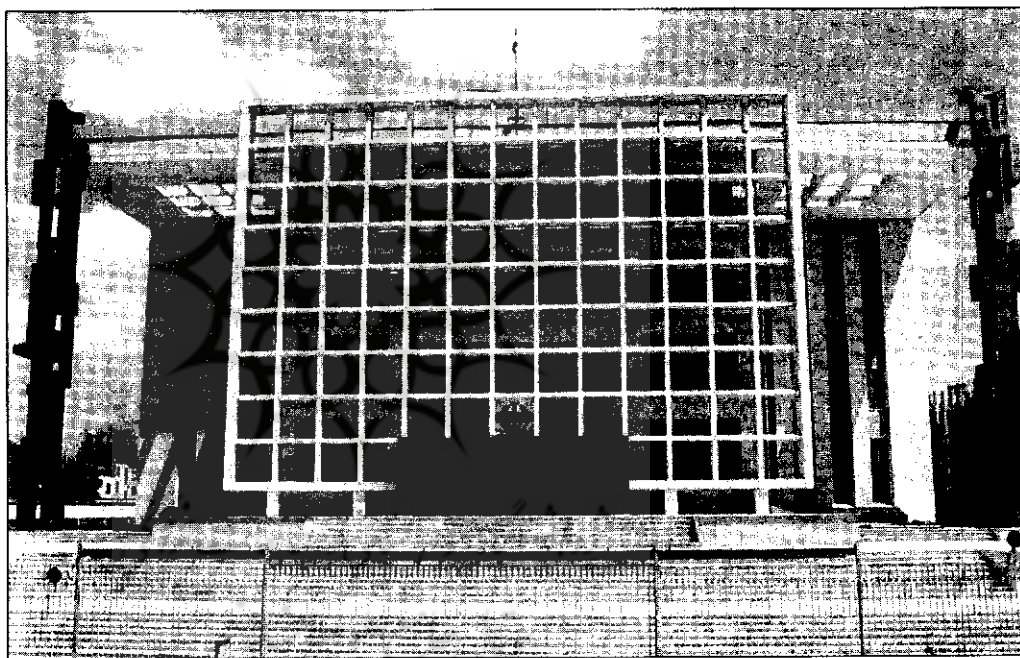
هنگام اخذ وام، اولویت‌بندی در ارایه اعتبارات و تسهیلات و خدمات، ضمن تضمین کارشناسی نظام مالی - پولی در برابر پرداخت‌نشدن یا سوخت‌شدن تسهیلات، وام‌ها و اعتبارات است.

براساس لایحه پیشنهادی، در رتبه‌بندی اشخاص حقیقی، عواملی چون خوش‌حسابی، مدت افتتاح حساب، میانگین گردش مالی سالانه حساب و میانگین حداقل مانده موجودی حساب در هر ماه مورد توجه قرار خواهد گرفت. ضمناً اضافه شده است که بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری هم موظفند که از بین موسسات رتبه‌بندی مجاز، یکی را به انتخاب و هزینه خود، مبنای سنجش رتبه‌بندی مشتریان قرار دهند و اینگونه موسسات هم باید در تمامی شعب بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری به نحوی مطلوب به مشتریان معرفی شوند.

موسسات مالی و اعتباری مجاز از سوی بانک مرکزی، می‌توانند برای عضویت در این صندوق درخواست خود را ارایه دهند و عضویت در این صندوق، به معنای قبول و رعایت کلیه آیین‌نامه‌ها، ضوابط و مقرراتی است که از سوی صندوق ابلاغ خواهد شد.

سرمایه اولیه پیشنهادی برای این صندوق معادل ۱۰۰ میلیارد ریال بود که می‌بایست توسط دولت تامین شود.

تعیین رتبه اعتبار مالی برای اشخاص حقیقی و حقوقی
یکی دیگر از لوايح تهیه‌شده، لایحه "نظام رتبه‌بندی اخذکنندگان اعتبار از بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری کشور" بود. این لایحه تا مرز کمیسیون اقتصادی هیات دولت هم پیش رفت و در دستور کار این کمیسیون قرار گرفت و پیش‌بینی می‌شد

▲ در سال ۱۳۸۲ طرح‌ها و لوايح متعددی درباره سیستم بانکی در مجلس مطرح شد.

○ **تعیین رتبه اعتبار مالی اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی تسهیلات بانکی، موجب می‌شود که عملیات مالی و بانکی اعتبارگیرندگان تسریع و تسهیل شود و موضوع اخذ وثیقه‌های مختلف هم به صورتی ابرومندانه حل و فصل شود.**

سیس در پیش‌نویس لایحه مزبور تاکید شده است که رتبه‌بندی صرفاً یک نظریه کارشناسی درخصوص عملکرد گذشته درخواست‌کنندگان وام تلقی می‌شود و به عنوان تضمین بازپرداخت وام از سوی موسسه رتبه‌بندی محسوب نخواهد شد.

نظارت بر فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه
نظارت بر فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه از سال ۱۳۶۲ در دستورکار دولت‌های وقت قرار داشته و در طول سالیان گذشته،

که در صورت تصویب آن، نیاز به اخذ وثیقه در زمان اعطای اعتبارات بانکی کاهش یابد و پرداخت تسهیلات از سوی بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری تسهیل شود.

در یکی از مواد این لایحه پیش‌بینی شده بود: هدف از رتبه‌بندی اعتبارگیرندگان از نظام بانکی کشور، بررسی نظام‌مند جایگاه اعتباری اخذکنندگان تسهیلات و اعتبارات به تناسب حجم، نوع و مدت اعتبار، تسریع عملیات مالی و بانکی اعتبارگیرندگان - اعم از حقیقی و حقوقی - و تسهیل مبادلات مالی بین فعالان اقتصادی، کاهش نیاز به وثیقه‌های مختلف در

غیرمتشکل پولی را تهیه کرد و برای مجلس شورای اسلامی فرستاد تا پس از تصویب، نظارت کاملتر و دقیق‌تری بر اینگونه موسسات و صندوق‌های قرض‌الحسنه داشته باشد.

این قصه هنوز ادامه دارد و این دور از چالش هنوز به پایان قطعی خود نرسیده است.

لایحه‌ای برای پشتیبانی بانک‌ها از پیمانکاران

یکی از رویکردهای برنامه سوم توسعه، تسهیل روند نسواری صنایع کشور بود. بنابراین، در سال ۸۲ لایحه‌ای تنظیم و تصویب شد تا این منظور را برآورده سازد.

براساس ماده ۲ این لایحه تصویب شده، به منظور فراهم‌شدن شرایط رقابتی، افزایش توان و کارایی پیمانکاران داخلی و افزایش اشتغال و بالابردن سهم ساخت داخل در طرح‌های صنعتی و عمرانی کشور، به بانک‌ها اجازه داده شد که تسهیلات مالی موردنیاز شرکت‌های پیمانکاری و موسسات مهندسی مشاور و واحدهای صنعتی حاضر در مناقصه‌های مربوط به اجرای طرح‌های عمرانی و صنعتی داخلی یا خارجی کشور را فراهم کنند.

گفتنی است که اینگونه تسهیلات به منظور تامین مالی ضمانت‌نامه‌های ریالی و ارزی موردنیاز برای شرکت در مناقصه‌ها، حسن انجام تعهدات، پیش‌پرداخت، کسور وجه‌الضمان و هزینه‌های دوران ساخت و نصب و تحویل عملیات موضوع قرارداد در نظر گرفته شده است و در ازای اسناد و مدارک معتبر - موضوع قانون عدم‌الزام وثیقه - و یا اعتبارات اسنادی ریالی و ارزی اعتبار اعطا می‌شود.

در بند "ب" ماده ۲ این مصوبه هم تصریح شده است که مشاوران، پیمانکاران و سازندگان داخلی که از طریق شرکت در مناقصه، عهده‌دار انجام تمام یا بخشی از طرح‌های عمرانی و صنعتی دستگاه‌های اجرایی می‌شوند، از تسهیلات صدور ضمانت‌نامه بانکی، تامین اعتبارات بانکی و پوشش بیمه‌ای در نظر گرفته شده برای صدور خدمات فنی و مهندسی برخوردار خواهند شد.

اصلاح موادی از قانون صدور چک

ضرورت اصلاح موادی از قانون چک هنگامی مطرح شد که اعلام کردند تعداد زیادی از زندانیان، اشخاصی هستند که به واسطه عدم‌پرداخت وجه چک و به حکم قانون، می‌بایست تا زمان پرداخت وجه چک در زندان بمانند. مخالفان بازداشت صادرکنندگان چک‌های بی‌محل و برگشت‌خورده، استدلال می‌کردند که تمام این اشخاص سوءنیتی در صدور چک نداشته‌اند و ندارند، بلکه مسایل و پیشامدهای مالی و اقتصادی خارج از کنترل آنان باعث شده است که نتوانند وجه چک

همچون صدایی در باد، گاه شدت گرفته و گاه رو به خاموشی رفته است. نهادها و موسساتی همچون وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت کشور، بانک مرکزی، سیستم بانکی، نیروی انتظامی، سازمان اقتصاد اسلامی و صندوق‌های قرض‌الحسنه نیز گاه خودشان آفریننده اینگونه حرکات موجی بوده‌اند و گاه مقهور آن. به‌هرحال، اینگونه کشمکش‌ها همچنان ادامه یافت تا این که در سال ۱۳۸۰ وزیر امور اقتصادی و دارایی جدید ضمن بیدارکردن مجدد بحث، به نهادهایی اشاره کرد که خارج از حیطه نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌کنند. وی سپس در نامه‌ای خطاب به معاون اول رئیس جمهوری نوشت: نهادهای پولی خارج از نظارت بانک مرکزی، با ناموفق‌کردن سیاست‌های پولی کشور، صدمه به ارزش پول ملی، رقابت ناسالم با نظام رسمی بانکداری و اعتباری کشور و برخی بازمینه‌سازی برای فساد و تظهير پول، اقتصاد ملی را با خطرهای جدی روبرو می‌سازند...

انتشار این نامه در مطبوعات موج‌های تازه‌ای را برانگیخت و باعث ایجاد واکنش‌های گوناگون از سوی مراجع و مراکز مختلف شد که از همه آنها مهمتر، اظهارنظر مرحوم دکتر نوربخش، رئیس کل وقت بانک مرکزی بود. او در این رابطه گفت: هدف، قانونمندی‌کردن کار این موسسات است، نه ازبین‌بردن آنها و مادامی که این موسسات خیریه و همینطور موسسات اعتباری در چارچوب قانون عمل کنند، مشکلی نیست، اما اگر خارج از چارچوب قدم بردارند، فعالیت آنها در گردش پولی خلل وارد خواهد کرد و دخالت در امور بانکی محسوب می‌شود.

به این ترتیب، بحث نظارت بر فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه بار دیگر بالا گرفت و همچنان ادامه یافت تا این که به‌طور جدی در دستور کار دولت قرار گرفت و به دو نتیجه انجامید:

۱) هیات وزیران به موجب مصوبه مورخ ۸۱/۹/۱۱ نظارت بر کلیه سازمان‌ها، موسسات و... را که کار پولی و بانکی می‌کنند، برعهده بانک مرکزی گذاشت و به موجب بند ۴ ماده ۱۶ این مصوبه، احراز صلاحیت تخصصی موسسان این صندوق‌ها و موسسات اعتباری هم به‌عهده بانک مرکزی گذاشته شد. به‌علاوه، براساس همین مصوبه، کلیه موسسات پولی و بانکی و صندوق‌های قرض‌الحسنه موظف شدند که از ابتدای سال ۸۲، پس از دریافت تاییدیه صلاحیت تخصصی از بانک مرکزی، برای اخذ مجوز به نیروی انتظامی مراجعه کنند و بعد از آن، صندوق را به ثبت برسانند و فعالیت خودشان را آغاز کنند. در همین راستا، بانک مرکزی هم اساسنامه تیب و آیین‌نامه‌ای را تهیه کرد و برای تصویب به شورای پول و اعتبار فرستاد.

۲) از سوی دیگر، بانک مرکزی لایحه قانونی تنظیم بازار

○ فعالیت پولی و بانکی
برخی از نهادها - بدون نظارت بانک مرکزی - موجب عدم‌موفقیت سیاست‌های پولی و صدمه‌وارد آمدن به قدرت پول ملی و زمینه‌سازی برای فساد و تظهير پول خواهد شد.

به دلداری مشتاقان

کاهش خواهد داد، اما مشکلات دیگری باقی خواهد بود.

یک پیشنهاد شگفت‌انگیز

در اواسط سال ۸۲ خبرگزاری‌ها خبری را منتشر کردند که برخی را به تعجب واداشت. براساس این گزارش‌ها، لایحه‌ای به هیات دولت ارایه شده بود تا مدیریت مجامع عمومی بانک‌های دولتی به سازمان خصوصی‌سازی سپرده شود. آن گزارش‌ها حاکی از این بودند که با سپردن مجامع عمومی بانک‌ها و بیمه‌های دولتی به سازمان خصوصی‌سازی، مقدمات اصلاح ساختار و درنهایت، واگذاری بانک‌ها و بیمه‌های دولتی به بخش خصوصی فراهم خواهد شد.

پیشنهاددهندگان این لایحه، سازمان خصوصی‌سازی را هم موظف کرده بودند که ظرف مدتی معین، برنامه جامعی را برای اصلاح ساختار بانک‌ها و شرکت‌های بیمه دولتی تنظیم کند و مقدمات کار را فراهم آورد.

برخی از دست‌اندرکاران معتقد بودند که این پیشنهاد یک "آدرس عوضی" بود و هم از ابتدا برای تصویب‌نشدن تهیه شده بود!

▲ لایحه تفکیک بازار پول و بازار سرمایه به سرعت تهیه شد، ولی به کندی پیش می‌رود.

مبارزه با جرم پولشویی

پولشویی یا به عبارت دیگر، تطهیر پولی (Money Laundering) یک اصطلاح در بازارهای پولی است و به جریان تبدیل مبلغی پول با منشأ غیرقانونی، به دارایی‌ها و پول‌های قانونی گفته می‌شود. منظور اصلی از مبارزه با جریان پولشویی هم تشخیص هویت صاحبان اینگونه وجوه و حوزه فعالیت آنها در زمینه مواد مخدر، رشوه‌خواری و... است. از چندی پیش، موضوع مبارزه با پولشویی هم از سوی

صادر شده را تامین و پرداخت کنند و بنابراین، بازداشت آنان تا زمان پرداخت وجه چک را غیرمنصفانه و غیرعادلانه می‌دانستند. عده‌ای دیگر هم از زاویه‌ای دیگر به این موضوع می‌نگریستند و به همین نتیجه می‌رسیدند. این گروه معتقد بودند که وجود جنبه کیفری چک و زندانی شدن ۱۶ تا ۱۷ هزار نفر به خاطر برگشت چک، موجب بروز برخی ناهنجاری‌های اجتماعی از لحاظ خانواده‌های زندانیان خواهد شد و از سوی دیگر، ادامه بازداشت نامحدود این عده، هزینه‌های مالی سنگینی را به دولت تحمیل می‌کند.

این گفتگوها در سال ۱۳۷۹ منجر به ارایه طرحی از سوی نمایندگان مجلس شد که به علت مخالفت برخی از مراجع و حقوقدانان راه به جایی نبرد و بعد در اواسط سال ۱۳۸۱ لایحه اصلاح قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵ مطرح شد. این لایحه را قوه قضاییه تهیه کرده بود و پس از تصویب هیات‌وزیران، به مجلس ارایه شد. اما این لایحه هم ناکام ماند تا این که قانون دیگری مشتمل بر ۸ ماده برای اصلاح موادی از قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵ در تاریخ ۸۲/۶/۲ به تصویب مجلس و در تاریخ ۸۲/۶/۱۲ به تایید شورای نگهبان رسید و برای اجرا ابلاغ شد.

به موجب اصلاحیه جدید، هرکس مرتکب بزه صدور چک بلامحل شود، به شرح زیر محکوم خواهد شد: چنانچه مبلغ مندرج در متن چک، کمتر از ده میلیون ریال باشد، به حبس تا حداکثر شش ماه محکوم خواهد شد؛ چنانچه مبلغ مندرج در چک، از ده میلیون ریال تا پنجاه میلیون ریال باشد، از شش ماه تا یک سال حبس خواهد داشت؛ چنانچه مبلغ مندرج در متن چک، از پنجاه میلیون ریال بیشتر باشد، صادرکننده آن به حبس از یک سال تا دو سال محکوم می‌شود. ضمناً در صورتی که شخصی چندین چک بلامحل صادر کرده باشد، مجموع مبالغ مندرج در متن چک‌ها ملاک عمل خواهد بود.

در تبصره ماده ۳ این اصلاحیه هم تصریح شده است: این مجازات‌ها شامل مواردی که ثابت شود چک‌های بلامحل بابت معاملات نامشروع و یا بهره ربوی صادر شده، نمی‌باشد.

بدین ترتیب، اصلاحیه موردبحث مدت حبس را متناسب با مبلغ چک بدون محل نموده و جزای نقدی را هم حذف کرده است و تبصره آن هم چک‌های بدون محل بابت معاملات نامشروع و یا بهره ربوی را از شمول مجازات‌های مقرر در قانون خارج کرده است، چون اینگونه چک‌ها ناشی از معامله نامشروع یا ربوی هستند و چه بسا که صادرکننده اینگونه چک‌ها در حالت اضطرار قرار داشته و ناگزیر از دادن چک به طرف بوده و نتوانسته است وجه آن را در بانک تامین کند.

صاحب‌نظران معتقدند که اصلاح قانون چک به ترتیب فوق‌الذکر، تعداد محکومان به حبس و پرداخت جزای نقدی را

○ مشاوران، پیمانکاران و سازندگان داخلی که از طریق شرکت در مناقصه، عهده‌دار انجام تمام یا بخشی از طرح‌های عمرانی و صنعتی می‌شوند، از تسهیلات مربوط به صدور ضمانتنامه بانکی، تامین اعتبارات بانکی و پوشش بیمه‌ای لازم برای صدور خدمات فنی و مهندسی برخوردار می‌شوند.

○ **مقررات تصویب شده توسط شورای پول و اعتبار در مورد پیشگیری از جریان پولشویی، انجام هر یک از انواع عملیات بانکی توسط موسسات مالی برای اشخاص حقیقی و حقوقی ناشناخته را ممنوع کرده است.**

○ **تامین مالی فعالیت‌های تروریستی نیز مشمول مقررات مبارزه با پولشویی است.**

نهادهای بین‌المللی به عنوان یکی از شاخص‌های سلامت اقتصادی کشورها مطرح شد و در مسیر همگامی با این روند جهانی، دولت‌های کشورهای مختلف به تدوین مقرراتی در این زمینه پرداختند، و از جمله وضع مقررات ناظر بر پولشویی در دستور کار دولت خودمان هم قرار گرفت و به دنبال آن، لایحه مبارزه با جرم پولشویی در اواخر شهریور ماه ۸۱ به تصویب هیات‌وزیران رسید و به مجلس رفت.

همزمان با طی تشریفات قانونی لایحه مبارزه با جرم پولشویی، مقررات خاص ناظر بر پیشگیری از جریان پولشویی هم توسط شورای پول و اعتبار تدوین و تصویب شد که تا اتمام کار لایحه مزبور مورد عمل موسسات مالی کشور باشد. براساس این مقررات که برای همه نهادهای مالی کشور لازم‌الاجراست، انجام هر یک از انواع عملیات بانکی توسط موسسات مالی برای اشخاص حقیقی و حقوقی که نزد موسسه مالی ناشناخته باشند، ممنوع است و موسسات مالی نیز مکلفند که بر کلیه عملیات و معاملات مشتریان خود، با هدف شناسایی عملیات مشکوک، نظارت مستمر داشته باشند و نسبت به احراز کامل هویت مشتریان اقدام کنند. موسسات مالی مشمول این مقررات هم عبارتند از بانک‌های دولتی و غیردولتی، موسسات اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی، صرافی‌های مجاز، صندوق‌های تعاون و صندوق‌های قرض‌الحسنه و تعاونی‌های اعتبار فعال در چارچوب مصوبات شورای پول و اعتبار.

شایان ذکر است که منظور از عملیات مشکوک، معاملات و عملیاتی است که اشخاص با در دست داشتن اطلاعات و یا دلایل منطقی ظن پیدا کنند که این عملیات و معاملات به منظور پولشویی انجام می‌شود.

گفتنی است که از نظر این مقررات، منظور از پولشویی هم انجام عملیات بانکی در موسسات مالی برای مقاصد زیر است: (۱) تحصیل و نگهداری یا استفاده از مالی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم حاصل شده است.

(۲) معاونت با شخص یا اشخاص دیگر به منظور: - تبدیل یا انتقال مالی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم حاصل شده است، با قصد پنهان کردن یا تغییر شکل دادن منشأ غیرقانونی آن مال یا کمک به شخصی که در ارتکاب جرم دخالت داشته است، به منظور جلوگیری از تعقیب کیفری وی.

- پنهان کردن یا تغییر شکل دادن ماهیت واقعی، منشأ، محل وقوع، نقل و انتقال، جایبایی یا مالکیت مالی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم حاصل شده است. یادآوری می‌کند که به موجب این مقررات، تامین مالی فعالیت‌های تروریستی هم مشمول این مقررات است.

این قضایا زمینه مناسبی را فراهم آورد، تا این که در اواسط سال ۸۲ بانک مرکزی موضوع را به کلیه بانک‌های دولتی ابلاغ کرد و به این ترتیب، مبارزه با پولشویی عملاً آغاز شد و مدیران بانک‌های دولتی هم از ابلاغ بخشنامه‌ای خبر دادند که بر مبنای آن، منشأ ورود هرگونه وجه قابل توجه نقدی باید از سوی دارنده آن مشخص و تایید شود.

از سوی دیگر، وزارت اطلاعات هم برای مسدود کردن راه ورود پول‌های کثیف اقدامات جدیدی را آغاز کرد، به طوری که از منابع نزدیک به سرویس‌های امنیتی، اخبار موثقی راجع به مسدود شدن حساب بانکی چند فرد مظنون شنیده شد.

منابع آگاه هم می‌گویند که بخش عمده ورود پول‌های آلوده به اقتصاد ایران، از طریق قاچاق مواد مخدر صورت می‌گیرد و به همین علت، طرح تازه‌ای در وزارت اطلاعات در دست بررسی است و بر مبنای آن، مبارزه با این جریان به شیوه‌ای متفاوت نسبت به گذشته، پیگیری خواهد شد.

گفتنی است که این اقدامات از سوی مقام‌های ارشد دولت‌های اروپایی مورد استقبال قرار گرفته است.

همزمان با این اقدامات، یک همایش بین‌المللی با حضور رییس قوه قضاییه و جمعی از استادان اقتصاد و نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی و مدیر دفتر مقابله با مواد مخدر سازمان ملل متحد در شیراز برگزار شد. در مراسم افتتاحیه این همایش، رییس قوه قضاییه کشورمان گفت: پولشویی یکی از بحث‌های بسیار مهم و استراتژیک از بُعد اقتصادی و قضایی است که طی آن، دارایی‌ها و پول‌های نامشروع در روند معاملات و عملیات بانکی، به صورت پول مشروع وارد چرخه اقتصادی جامعه شده و عملیات مالی مشروع جامعه را تحت الشعاع قرار می‌دهد که این کار باید جرم محسوب شود و با آن مبارزه شود. وی سپس تصریح کرد: در جریان بررسی این لایحه، باید مشخص شود که در این مبارزه، حقوق شخصی افراد جامعه، گردش پول در بانک‌ها و اقتصاد کشور لطمه‌ای نبیند.

سپس اینگونه تذکرات و همچنین، ابزار نگرانی از این که تصویب لایحه مبارزه با جرم پولشویی موجب فرار سرمایه‌ها از سیستم بانکی و گرایش عملیات به سوی بازارهای غیررسمی و زیرزمینی شود، باعث شد که ضریب حساسیت موضوع افزایش یابد و در نتیجه، برای رسیدگی به پیامدهای تصویب لایحه مبارزه با پولشویی، یک کمیته ویژه در مجلس شورای اسلامی تشکیل شد. در این کمیته نمایندگانی از وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، قوه قضاییه، وزارت اطلاعات و تعدادی از اعضای کمیسیون مبارزه با پولشویی حضور یافتند و بعد از بررسی‌های لازم، متنی که تقریباً مورد تصویب اکثریت اعضا قرار گرفت، آماده شد و بسیاری از اتهامات راجع به احتمال فرار سرمایه از کشور و یا

عدم جذب سرمایه‌گذاری خارجی برطرف شد. اینک پیش‌بینی می‌شود که مجلس شورای اسلامی می‌تواند با اطمینان خاطر بیشتری به این لایحه رای بدهد.

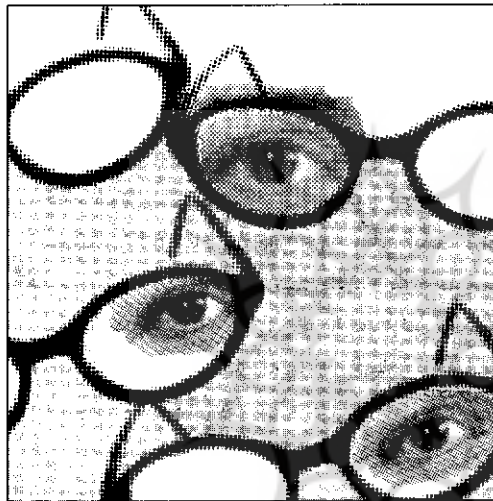
لایحه استفساریه برای واگذاری سهام دولت در بانک‌ها و بیمه‌های دولتی

ماده ۱۱ قانون برنامه سوم توسعه به دولت اجازه داده است که سهام متعلق به خود را در شرکت‌های دولتی واگذار کند. البته یک استثنا هم داشت که فعلاً مسکوت می‌گذاریمش! بر این اساس، دولت تصمیم گرفت که برای بازپرداخت بدهی خود به سازمان تامین اجتماعی و سازمان بازنشستگی کشوری، معادل ۶۰ درصد از سهام بانک صادرات ایران و ۵۵ درصد از سهام شرکت سهامی بیمه ایران را به این سازمان‌ها واگذار کند. اما هنوز امضای این مصوبه خشک نشده بود که روابط عمومی قوه قضاییه اعلام کرد که رییس دیوان عدالت اداری در جلسه مسوولان قضایی کشور اعلام کرده است: پیرو تقاضای سازمان بازرسی کل کشور برای ابطال مصوبات هیات‌وزیران در مورد واگذاری ۶۰ درصد سهام بانک صادرات و ۵۵ درصد سهام بیمه ایران، هیات عمومی دیوان عدالت اداری با حضور اکثریت اعضا تشکیل شده و پس از بررسی موضوع، مصوبات مذکور را خلاف قانون اساسی و قانون برنامه توسعه و مقررات مربوط و خلاف اختیارات هیات‌وزیران تشخیص داده و آن را ابطال کرده است. ضمناً یادآور شده است که چنانچه مجلس شورای اسلامی در این مورد به صورت شفاف اجازه بدهد و شورای نگهبان هم آن را تایید کند، از لحاظ دیوان عدالت اداری بلامانع خواهد بود.

انتشار خبر ابطال مصوبه هیات‌وزیران توسط دیوان عدالت اداری، هیات‌وزیران را تکان داد و گلایه‌هایی را به وجود آورد، از جمله رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی گله کرد که: حق این بود که وزیر امور اقتصادی و دارایی و مسوولان ذیربط اقتصادی را می‌خواستند و دلایل آنها را می‌شنیدند. هنوز یک هفته از انتشار خبر آن ابطال و این اعتراض نگذشته بود که مطلع شدیم: رایزنی‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی با دیوان عدالت اداری بر سر واگذاری سهام بیمه ایران و بانک صادرات به نتیجه رسیده و مقرر شده است که شرکت‌های بیمه‌ای و بانکی دولتی به عنوان زیرمجموعه شرکت مادر تخصصی سازمان خصوصی‌سازی محسوب شوند و سهامشان در بورس عرضه شود، اما ظاهراً یا آن رایزنی‌ها یا این خبر چندان موثق نبودند، زیرا رییس دفتر رییس کل دیوان عدالت اداری موضوع توافق بر سر واگذاری بانک صادرات و بیمه ایران را تکذیب کرد و گرچه همچنان ناگشوده باقی ماند.

چندی بعد، معاون کل وزارت امور اقتصادی و دارایی از به‌کارگیری ابزار دیگری به نام استفساریه خبر داد و گفت: در

صورتی که تفسیر مجلس شورای اسلامی از مستثنیات ماده ۱۱ قانون برنامه توسعه اصلاح شود، مشکلات واگذاری سهام بانک‌ها و بیمه‌های دولتی حل خواهد شد. وی افزود: برای رفع این مشکل - یعنی ابطال مصوبه هیات‌وزیران برای واگذاری سهام بانک صادرات و بیمه ایران به سازمان بازنشستگی کشوری و سازمان تامین اجتماعی - وزارت امور اقتصادی و دارایی لایحه استفساریه‌ای در خصوص ماده ۱۱ قانون برنامه سوم توسعه را با امضای وزیر دارایی تقدیم دولت کرده و تقاضای تفسیری را نموده است حاکی از این که مستثنیات ماده ۱۱ قانون برنامه سوم ناظر بر سهام متعلق به بانک‌ها و شرکت‌های بیمه در دیگر شرکت‌ها بوده و سهام خود بانک‌ها و شرکت‌های بیمه را شامل نمی‌شود.

▲ سرنوشت تحقیق و تفحص از بانک‌ها در دست مجلس هفتم نهاده شده است.

در حالی که این لایحه پس از تصویب هیات‌وزیران به مجلس شورای اسلامی فرستاده شده بود، یکی از نمایندگان مردم در مجلس در این مورد به اظهار نظر پرداخت و گفت: واگذاری سهام بانک‌ها به بخش خصوصی را خلاف اصل ۴۴ قانون اساسی می‌دانم و در برنامه سوم توسعه نیز تصریح شده است که واگذاری سهام شرکت‌ها، غیر از موسسات بیمه و بانک‌ها، باید صورت گیرد. وی سپس یادآور شد: حداقل ابهاماتی در این زمینه وجود دارد که دولت از مجلس لایحه تفسیری خواسته است، ولی صرفنظر از این مسایل، بنده فکر می‌کنم که خصوصی‌سازی سهام بانک‌ها با اهداف خصوصی‌سازی تطبیق نمی‌کند و کار درستی نیست و برخی از مسوولان به جای کارآمد کردن نظام بانکی، تلاش می‌کنند تا از طریق واگذاری سهام بانک‌ها، صورت مساله را پاک کنند. سرانجام، در گیرودار رقابت‌های سیاسی احزاب و جناح‌های

پهپه آمد، پهپه آمد.

○ برخی از مسوولان به‌جای کارآمد کردن نظام بانکی، تلاش می‌کنند تا از طریق واگذاری سهام بانک‌ها، صورت مساله را پاک کنند.

○ نتیجه جداسازی بازارهای پول و سرمایه، عدم دخالت بانک مرکزی به عنوان متولی بازار پول، در بازار سرمایه و بورس اوراق بهادار است.

غیرمستقیم دولت در اقتصاد، از طریق شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق‌های بازنشستگی و شرکت‌های بزرگ و دیگر موسساتی که کاملاً دولتی‌اند و یا بیشتر مالکیت آنها متعلق به دولت است، کمتر از ۲۰ درصد باشد.

لایحه تفکیک بازارهای پول و سرمایه

دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام از نخستین مقام‌هایی بود که در اواخر سال ۱۳۸۱ به موضوع تفکیک دو بازار پول و سرمایه از یکدیگر اشاره کرد و ضمن تشریح سیاست‌های کلان مالی و سرمایه‌ای که توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شده و به تأیید رهبری رسیده است، گفت: با استقلال این بازارها، هماهنگی بین آنها از طریق نظارت عالی دولت انجام خواهد شد و این استقلال منجر به تقویت رقابت در بازارهای پول و سرمایه می‌شود. وی افزود: نتیجه این جداسازی هم عدم‌دخال بانک مرکزی به عنوان متولی بازار پول، در بازار سرمایه و بورس اوراق بهادار است.

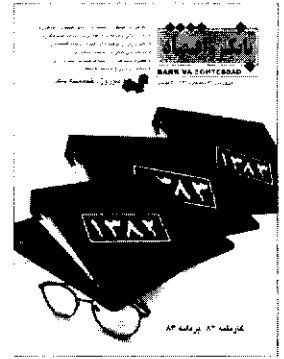
و اما در این رابطه نظر و موضع دکتر نوربخش، رئیس کل فقید بانک مرکزی هم خواندنی است. خبری که حاوی نظر اوست، با مقدمه‌ای شروع می‌شود: بازار سرمایه در ایران، یک تشکل رسمی و شناخته‌شده به نام «سازمان بورس اوراق بهادار تهران» دارد که سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در این سازمان را به مردم عرضه می‌کند. بازار پول نیز در کشور عمدتاً به شبکه بانکی کشور گفته می‌شود که تحت اختیار دولت است. این مقدمه می‌افزاید: در حال حاضر، بازار سرمایه که باید تامین‌کننده نیازهای سرمایه‌ای متقاضیان سرمایه‌گذاری باشد، توانایی این مهم را ندارد و متقاضیان سرمایه‌گذاری هم برای تامین نیازهای خود به بانک‌ها مراجعه می‌کنند. با توجه به این مقدمه که تصویری از واقعیات موجود در جامعه است، به‌نظر متولی سابق بازار پولی کشور درباره تفکیک بازار پول و سرمایه می‌پردازیم: ما تأکید داریم که شبکه بانکی همچنان در سرمایه‌گذاری مشارکت داشته باشد و بنابراین، تفکیک بازار پول و سرمایه در این شرایط امکان‌پذیر نیست. دکتر نوربخش سپس افزوده بود: در حال حاضر، بانک‌های کشور از عقود اسلامی استفاده می‌کنند و ناچار هستند که در بازار سرمایه هم فعال باشند و نمی‌توان بین بازار پول و سرمایه تفکیک جدی و قطعی قایل شد.

اما در سوی دیگر، مهندس مظاهری، وزیر امور اقتصادی و دارایی ایستاده بود و می‌گفت: این تفکیک از مدت‌ها پیش مطرح شده و یکی از اصول کار طراحی و مدیریت نظام اقتصادی است. وی در همان موقع اعلام کرد که پیش‌نویس لایحه بازار سرمایه تدوین شده و در هیات‌دولت در حال بررسی است و پیش‌بینی شده است که «این دو بازار از هم تفکیک شوند تا شاهد

مختلف و رجزخوانی آنان برای حضور در انتخابات هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی، نوبت به لایحه استفساریه رسید و این لایحه یک‌فوریتی در جلسه مورخ ۸/۱۱/۸۲ مجلس شورای اسلامی مطابق نظری که کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات داده بود، به تصویب نمایندگان رسید و به این ترتیب، دولت از مجلس اجازه یافت که سهام خودش را در بانک‌ها و موسسات اعتباری و شرکت‌های بیمه دولتی به بخش خصوصی واگذار کند. در پی تصویب این لایحه، وزیر امور اقتصادی و دارایی کشورمان گفت: با پاسخ مثبتی که مجلس به لایحه استفساریه دولت داد، به‌زودی مقدمات واگذاری دو بانک و سه شرکت بیمه فراهم می‌شود. وی افزود: موضوع واگذاری بانک‌ها و بیمه‌ها به‌زودی در دستور کار هیات عالی واگذاری قرار می‌گیرد و بر این اساس، سازمان خصوصی‌سازی نیز مقدمات واگذاری آنها را فراهم خواهد کرد.

یادآوری می‌کنیم که رئیس دیوان عدالت اداری قبلاً درباره این استفساریه گفته بود: اگر این استفساریه بتواند شبهات فعلی را حل کند، هیچ مشکلی برای خصوصی‌شدن بانک‌ها وجود ندارد، اما شرط تحقق این هدف، قانونی‌شدن آن است. گویا مقصود ضمنی این مقام از «قانونی‌شدن» همانا تأیید شورای نگهبان بود. روند بعدی ماجرا هم نشان داد که منظور همان بوده است و مصوبه مجلس بدون تأیید شورای نگهبان نمی‌تواند این گره را باز کند. بنابراین، موضوع به شورای نگهبان رفت و با این که رئیس مجلس شورای اسلامی گفت: با توجه به مصلحتی که پیش روی حکومت قرار دارد، به‌نظر نمی‌رسد که در مورد تأیید شورای نگهبان مشکل خاصی وجود داشته باشد، اما دبیر شورای نگهبان نظر منفی این شورا درباره لایحه استفساریه را اعلام کرد و طی نامه‌ای به رئیس مجلس شورای اسلامی نوشت: با توجه به این که مفاد استثنای مذکور در صدر ماده ۱۱ پیش از استثنا کردن موارد مذکور از شمول فصل مذکور نیست و هیچگونه دلالتی بر تجویز فروش سهام بانک‌ها و موسسات اعتباری ندارد، مصوبه مجلس علاوه بر این که توجیه تفسیری ندارد، خلاف اصل ۴۴ قانون اساسی است.

حال باید دید که آیا موضوع لایحه استفساریه هم به مجمع تشخیص مصلحت خواهدرفت یا سرنوشت دیگری خواهدداشت. یادآوری این نکته هم مفید به‌نظر می‌رسد که اخیراً بانک جهانی سیاست‌های خصوصی‌سازی در ایران را مورد بررسی انتقادی قرار داده و اعلام کرده است که فقدان تعریف روشن و واضح از بخش خصوصی در ایران، روند اجرای سیاست‌های خصوصی‌سازی دولت را با مشکل مواجه کرده است. این نهاد مالی جهانی سپس توصیه کرده است که در تعریف شرکت‌های بخش خصوصی ایران، به معیارهای بانک جهانی توجه شود. براساس توصیه بانک جهانی، باید مجموع مشارکت مستقیم و

○ در حالی که متقاضیان سرمایه‌گذاری و حضور در بازار سرمایه، برای تامین نیازهای خود ناگزیر هستند که به بانک‌ها مراجعه کنند، چگونه می‌توان بازار پول و سرمایه را از یکدیگر جدا کرد و مانع حضور بانک‌ها در بازار سرمایه شد؟

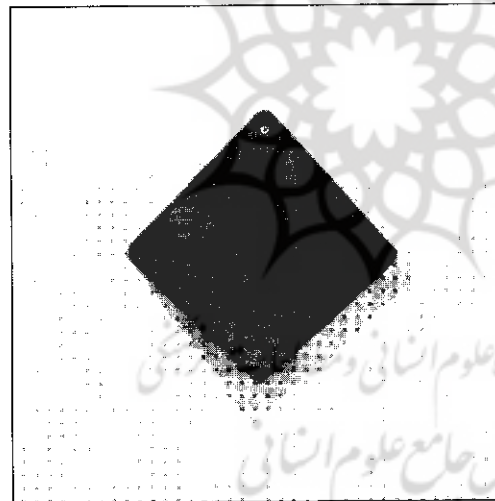
نبیب هوشیار آمد

نیست که در کارآمد کردن واقعی آن بکوشیم، و به جای انحصار طلبی، توانایی‌ها و امکانات متمرکز شده در بانک‌ها را در خدمت اهداف عمومی جامعه قرار دهیم؟

طرح تحقیق و تفحص در بانک‌ها

قانون اساسی به مجلس شورای اسلامی اجازه داده است که در تمام امور کشور تحقیق و تفحص کند. مجلس هم از این حق استفاده کرده است و گاهی هم متهم به استفاده ناحق از این حق شده است!

نحوه اعمال مدیریت بانک‌ها، چگونگی اعطای تسهیلات، نحوه اجرای مصوبات مربوط به تسهیلات تکلیفی و معطل ماندن طرح‌ها، وقوع تخلفات، مشکلات نیروی انسانی و برخی انگیزه‌های دیگر موجب شدند که در سال ۱۳۸۲ جمعی از نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی، طرح تحقیق و تفحص از بانک‌ها را تنظیم کنند. این طرح در چهارم آبان ۱۳۸۲ به تصویب مجلس رسید و مقرر شد که کمیسیون اقتصادی مجلس این کار را پیگیری کند تا تکلیف این موضوعات روشن شود.

▲ طرح اداره بانک‌های دولتی جزئی از طرح اصلاحات راهبردی بانک‌هاست.

○ بازار پول و سرمایه، اهداف مشترک و مکمل یکدیگر دارند و آن هم رشد هرچه سریعتر و اعتلای اقتصادی و اجتماعی کشور است و خندق‌کندن بین بازار پول و سرمایه، یک نوع جنگ قدرت است.

رونق اقتصادی کشور باشیم.»

لایحه تهیه شد، ولی به کندی پیش می‌رفت و به احتمال زیاد، یکی از عواملی که موجب حرکت آهسته این روند می‌شد، همانا وجود نظریات متفاوت و بعضاً متضاد در این باره بود. طیف موافقان و مخالفان نظریه تفکیک در دو سوی یک دره عمیق و وسیع ایستاده بودند و بحث می‌کردند. موافقان با استناد به تجربه دیگر کشورها، این دو بازار را کاملاً مجزا می‌دانستند و بر این باور بودند که عدم تفکیک آنها از یکدیگر، موجب از بین رفتن یکی از آنها خواهد شد، و تفکیک آنها ضروری است، چون باعث افزایش رقابت می‌شود و سرانجام «به نفع اقتصاد ملی است». از سوی دیگر، مخالفان نظریه تفکیک، به شرایط خاص ایران استناد می‌کردند و می‌گفتند که اولاً، تفکیک این دو بازار به راحتی امکانپذیر نیست؛ ثانیاً، با تفکیک بازار پول و بازار سرمایه، فعالیت بانک‌ها در بورس کاهش می‌یابد و در نتیجه «جامعه از منابع مالی بسیاری محروم خواهد ماند».

هنوز هم لایحه در دست بررسی است و هر دو طرف محکم ایستاده‌اند و به مباحثه ادامه می‌دهند. به هر حال، بحث بر سر خیلی چیزهاست؛ می‌خواهند ریاست شورای بورس را پس از چهل سال از بانک مرکزی بگیرند و به وزارت امور اقتصادی و دارایی بدهند.

اما در این میان، به نظر می‌رسد که صاحب نظران محروم مانده از مقام، از انحراف هم مصون مانده‌اند و رأیشان صایب‌تر است. آنان معتقدند که «بازار پول و سرمایه، اهداف مشترک و مکمل یکدیگر دارند و آن هم رشد هرچه سریعتر و اعتلای اقتصادی و اجتماعی کشور است.» و «خندق‌کندن بین بازار پول و سرمایه، یک نوع جنگ قدرت است.» و «دنبال کردن این موضوع، چالش‌هایی را ایجاد خواهد کرد.»

اصلاح ساختار نظام بانکی و بیمه‌ای

مجمع تشخیص مصلحت نظام در اواخر سال ۱۳۸۲ و در هنگامی که سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور را تعیین می‌کرد، به بخش مالی کشور هم توجه کرد و ضمن تأکید بر لزوم هم‌افزایی مزیت‌های نسبی کشور و ایجاد فضای امن و مناسب و اطمینان بخش برای فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی، به‌طور خاص بر لزوم اصلاح ساختار نظام بانکی و بیمه‌ای کشور هم انگشت تأکید گذاشت.

این تأکید نشان می‌دهد که سیستم بانکی ابزاری نیست که فقط در دوره جنگ و سازندگی به کار آید، بلکه دولت - و حتی حاکمیت - در انواع شرایط محتمل با نگاه ویژه‌ای به این ابزار می‌نگرد و انتظارات ویژه‌ای هم از آن دارد. پس آیا به نفع همه

و مشخصات و وظایف و اختیارات و مناسبات ارکان پیشنهادی بانک‌هاست، یعنی مجمع عمومی، هیات‌مدیره و بازرس قانونی، و از همه مهمتر، به تفکیک بین هیات‌مدیره (به‌عنوان مقام نظارتی) از هیات عامل (به‌عنوان مقام اجرایی) نیز توجه دارد. بخش دیگری از این طرح هم به نوع مالکیت و ویژگی‌های حقوقی بانک‌ها و نحوه تعامل آن با قوانین و مقررات بانکی می‌پردازد و گوشه چشمی هم به مسایل نیروی انسانی و انگیزش‌های مادی و شغلی کارکنان دارد. بدیهی است که همه این مسایل کلی آب برمی‌دارند و باید حسابی موشکافی شوند!

لزوم تجدیدنظر در قانون پولی و بانکی

موضوع دیگری که در این مجموعه مورد اشاره قرار می‌گیرد، موضوع لزوم تجدیدنظر در قانون پولی و بانکی است. این موضوع برای اولین بار در جریان برگزاری "همایش حسابداری و توسعه بانکداری" در اواسط دی ماه ۱۳۸۲ توسط معاون اقتصادی بانک مرکزی مطرح شد. این مقام، ضمن اشاره به ناهمخوانی مفاد قانون پولی و بانکی با معیارهای روز گفت: هرچند که قانون پولی و بانکی در سال ۱۳۵۱ تصویب شده و در طول زمان اصلاح شده، اما به علت تحولات زیادی که در عرصه بانکداری روی داده، تجدیدنظر در این قانون ضروری است.

وی افزوده است: پس از گذشت ۱۷ سال از اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا و اجرای برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، لزوم بازنگری در قوانین بانکی بیش از هر زمان دیگر احساس می‌شود. وی در ادامه یادآور شد: ایجاد اصلاحات ساختاری در شبکه بانکی، نیاز به طراحی نهادهای مالی جدیدی دارد که بتوانند نقش مناسبی را در رشد اقتصادی کشور داشته باشند.

این نظریات را فعلاً می‌توان به‌عنوان بانگ جرسی تلقی کرد که از دور به گوش می‌رسد، ولی به تدریج نزدیکتر خواهد شد و صحنه‌های جذابتری را فراهم خواهد آورد.

لایحه استقلال بانک مرکزی

آخرین موضوع هم به نقل از معاون اقتصادی بانک مرکزی و مربوط به لایحه استقلال بانک مرکزی است. این مقام در جریان برگزاری همایش "چالش‌ها و الزامات فراروی بازارهای پول و سرمایه در اقتصاد ایران" گفت: لایحه استقلال بانک مرکزی بعد از تصویب در مجلس، نقش سیستم بانکی را در خدمت‌رسانی به مردم بیشتر نمایان می‌کند. وی افزود: استقلال بانک مرکزی امسال مورد توجه محققان و در قالب لایحه برنامه چهارم قرار گرفته است و بعد از انتخابات، این لایحه مورد بحث قرار می‌گیرد. ■

مدیریت، اجرا، نظارت و کندی، کمک قابل توجهی برای نظام پولی - بانکی کشور تلقی شود.

- درباره مباحث مختلف وام و تسهیلات از جهت توزیع، فراوانی، و نحوه تعیین شاخص‌ها می‌توان با مدیران عامل بانک‌ها به تفاهم رسید.

- از جهت عملکرد بانک‌ها در خارج از کشور و نقش و موقعیت آنها در اقتصاد کشور هم می‌توان مباحثی را مطرح کرد. - از جهت نقش بانک مرکزی در مسایل ارزی و ربالی و سیاست‌های متخذه شورای پول و اعتبار و کیفیت و نحوه اجرای آن نیز می‌توان به نقاطی متمرکز شد.

- در ارتباط با سپرده‌ها، وام‌های نرض‌الحسنه و مسایل مربوط به حوزه تصمیم‌گیری در ارتباط با این نوع مسایل نیز مباحثی در مدنظر هیات خواهد بود.

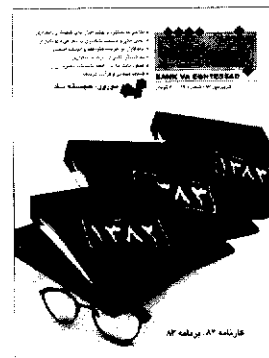
وی ضمناً افزوده است: این هیات سعی بر آن دارد که به صورت جامع از پرداختن به هویت سپرده‌گذاران پرهیز کند و عمده اهداف خود را بر مسایلی متمرکز کند که این مسایل در تفاهم و تعامل با مجموعه حاکم بر نظام پولی، بانکی، مالی و اعتباری کشور قابل استفاده باشد.

این طرح، نوزادی است که سرنوشتش کاملاً به سرنوشت خود مجلس وابسته است و آینده‌اش را باید در ورای ترکیب نیروهای سیاسی در مجلس آینده ترسیم کرد.

طرح اداره بانک‌های دولتی

در اواسط سال ۱۳۸۱ بود که وزیر امور اقتصادی و دارایی، طرح اصلاحات راهبردی بانک‌ها را با کمک مدیران بانک‌ها تهیه کرد و اجرای آن را کلید زد. او درباره طرح اصلاحات راهبردی بانک‌ها گفت: این طرح دارای ۲۶ پروژه اصلی و ۱۰۰ پروژه اجرایی است و طرح اداره بانک‌های دولتی هم یکی از پروژه‌های منظور شده در طرح اصلاحات راهبردی است. به گفته وی، نقطه اصلی و مهم این طرح، توجه به ترکیب مجمع عمومی بانک‌های دولتی و هیات‌مدیره و مدیرعامل، متناسب با مقتضیات روز جامعه اقتصادی و سیستم بانکی کشور است.

مهندس مظاهری در ابتدای امر اظهار امیدواری کرده بود که با همکاری مجلس، طرح ساماندهی بانک‌ها تصویب شود و بانک‌ها بتوانند ضمن انعطاف‌پذیری و سهولت در مدیریت، از انضباط بیشتری در تصمیم‌گیری‌های خود بهره‌مند شوند، اما هنگامی که طراحان این طرح حاصل اندیشه‌ها یا خواسته‌های خود را به میدان بحث و نظر پرتاب کردند، متوجه شدند که درباره سرعت کامیابی نباید اطمینان زیادی داشته باشند، زیرا این طرح به نکاتی پرداخته است که از جهات گوناگون حساسیت‌برانگیز است، کمالینکه با وجود تغییر و تحولات زیاد، هنوز هم بخش عمده‌ای از آن به‌طور مستقیم معطوف به ترکیب

○ طرح اداره بانک‌های دولتی جزئی از طرح اصلاحات راهبردی بانک‌هاست که به ترکیب مجمع عمومی بانک‌های دولتی و نقش و وظایف و مناسبات هیات‌مدیره و مدیرعامل و... می‌پردازد.